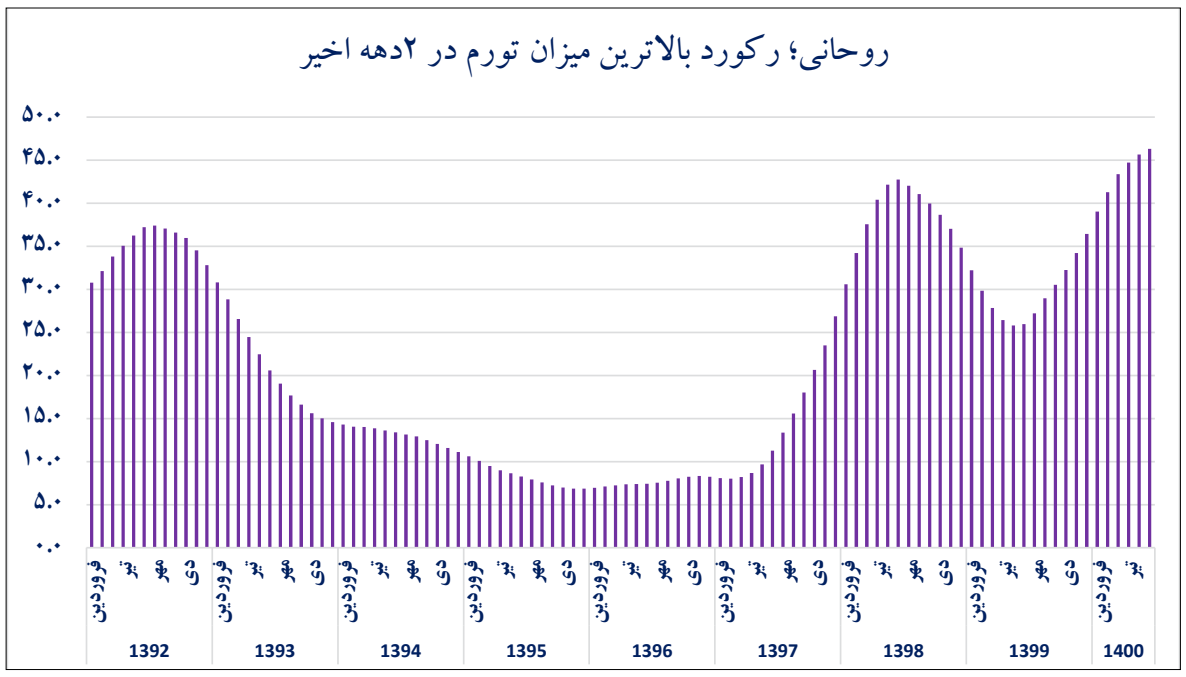

«ایران اقتصادی» با بررسی آمارهای اقتصادی، ویرانی‌های برجای مانده دولت قبل بر پیکره اقتصاد ایران را بازخوانی می‌کند

خسارت محض؛ ارمغان دولت روحانی

رئیس دولت‌های یازدهم و دوازدهم با تمجید از عملکرد دولت خود مدعی شد ۵ هدیه بزرگ را برای دولت سیزدهم به یادگار گذاشته است!

گزارش

به تازگی حسن روحانی در آخرین اظهارت خود مدعی شد که پنج هدیه بزرگ را برای دولت بعد به یادگار گذاشته است. این ادعای عجیب روحانی در شرایطی است که همگان بر از دست رفتن فرصت‌های اقتصادی دهه ۹۰ اذعان دارند. دهه ۹۰ به علت ناکارآمدی‌ها و ترک فعل‌های بی‌شمار دولت تدبیر و امید از رشد اقتصادی محروم شد و میانگین رشد اقتصادی صفر درصد به ثبت رسید. جهش‌های شدید نرخ ارز و تورم‌های مستمر بالا، عدم تأمین واکسن در دوره کرونا، تشدید بیکاری در کشور، افت سرمایه‌گذاری خارجی، رشد فزاینده حجم نقدینگی، عدم ساخت مسکن و جهش‌های قیمتی بخش ساختمان در دوره روحانی و کاهش درآمد سرانه ایرانیان در این دوره زمانی تنها لیست کوتاهی از خسارت‌های دولت حسن روحانی است که این روزها وی از آنها به عنوان هدایایی برای دولت سیزدهم یاد می‌کند.

دولت روحانی رکورددار بزرگ‌ترین تورم ۲ دهه اخیر

روحانی سال ۱۳۹۲ با برخی شعارهای انتخاباتی از جمله کنترل تورم، رأی کسب کرد و اواسط مرداد سال ۱۳۹۲ دولتش را تشکیل داد. با کنترل شرایط توسط دولت روحانی، تورم کل سال ۱۳۹۲ در حد ۳۴/۷ درصد شد. برای سال ۱۳۹۳ روحانی وعده داده بود تورم را در محدوده ۲۵ درصد کنترل می‌کند ولی عملاً نرخ تورم تا ۱۵ درصد کاهش چشمگیر پیدا کرد. روحانی در چهار سال اول خود، اقدام به استقراض از بانک‌ها کرد و در ادامه به بانک مرکزی اجازه داد به بانک‌ها وام بدهد. پس از آن دولت اعلام کرد ما از بانک مرکزی وام نگرفتیم. البته دولت از بانک مرکزی وام نگرفت در حالی که از بانک‌ها استقراض کرد و در مرحله بعد، بانک‌ها از بانک مرکزی استقراض کردند. بر این اساس است که نقدینگی ۴۷۰ هزار میلیارد تومان آخر دوره دولت دهم، در پایان دولت اول روحانی به ۱۵۰۰ هزار میلیارد تومان افزایش یافت، یعنی نقدینگی حدود ۳ برابر شد و دولت تلاش کرد منابع مورد نیاز را از طریق بانک‌ها تأمین کند.

دولت روحانی در دوره اول با بهره‌گیری از ابزارهای مقطعی همچون افزایش نرخ بهره بانکی، موفق شد نرخ تورم را موقتاً تک‌رقمی کند؛ با این حال بی‌توجهی دولت به اصلاح اساسی ساختارهای اقتصاد باعث شد کاهش تصنعی تورم با جرقه بازگشت تحریم‌های امریکا از بین رفته و دولت روحانی را رکورددار بزرگ‌ترین تورم دو دهه اخیر کند.

کشیدن ترمز سرمایه‌گذاری در اقتصاد

در یک دهه گذشته تشکیل سرمایه و تولید ناخالص داخلی کشور با رشدهای پایین و بعضاً منفی روبه‌رو بوده است. نتایج عدم ثبات در شرایط اقتصاد کلان به دلیل ناکارآمدی و بی‌برنامگی دولت گذشته در کاهش سرمایه‌گذاری و تولید و همچنین ترغیب فعالان اقتصادی به فعالیت‌های سفته بازانه در دهه ۹۰ قابل مشاهده است. براساس آمارهای بانک مرکزی متوسط نرخ رشد یک دهه اخیر تشکیل سرمایه ثابت ناخالص کل، ماشین‌آلات و ساختمان طی دوره ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ به‌ترتیب معادل ۶/۹، ۹/۱- و ۵/۲- درصد بوده است. البته بر اساس آمار بانک مرکزی سال ۱۴۰۱ میزان سرمایه‌گذاری یا همان تشکیل سرمایه ثابت ناخالص با رشد ۶/۷ درصدی رکورد این شاخص را در طول یک سال اخیر زده است.

عدم توفیق در جذب سرمایه‌گذاری خارجی

موردی که روحانی همواره سعی داشت بر آن تأکید کند، بلد بودن زبان دنیا و نوید ارتباطات اقتصادی - سیاسی با جهان بود اما فارغ از کارنامه سیاسی که مشخص شد بلد بودن زبان دنیا، تنها بلوف بود، دولت در این زمینه در حوزه اقتصاد رفوزه شد. شاهد این مدعا هم میزان سرمایه‌گذاری خارجی به روایت بانک مرکزی است. با آنکه میزان سرمایه‌گذاری خارجی در سال‌های ۹۰ و ۹۱ در اوج تحریم‌های نفتی و هسته‌ای بیش از ۴ میلیارد دلار در سال بود اما پس از برجام روندی نزولی به خود گرفت به طوری که سال ۹۵ به ۳ میلیارد و ۲۲۳ میلیون دلار و سال ۹۶ به ۲ میلیارد و ۴۳۰ میلیون دلار رسید. این عدد سال ۹۶ به رقم ناامیدکننده یک میلیارد دلار هم رسید.

بی‌اعتنایی دولت روحانی نسبت به خانه‌دار کردن مردم

در دولت روحانی نه‌تنها خانه خریدن، بلکه اجاره یک واحد مسکونی هم برای بخش قابل توجهی از مردم آرزو شد. سال ۹۲ میانگین هر متر مربع واحد مسکونی در شهر تهران تنها ۴ میلیون تومان بود و در طول دوره وی مسکن نزدیک به ۸۰۰ درصد افزایش قیمت را تجربه کرد. کارشناسان دلیل اصلی این رشد ۸۰۰ درصدی قیمت مسکن را توقف نهضت تولید و عرضه مسکن مهر و بی‌اعتنایی دولت به خانه‌دار کردن مردم می‌دانند. در این سال‌ها نقل و انتقال واحدهای کوچک و قدیمی‌ساز همواره روند صعودی داشته است.

کاهش درآمد ملی سرانه

شاخص سرانه درآمد ملی، یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌هایی است که برای نشان دادن وضعیت اقتصادی یک کشور به کار می‌رود و بهبود این شاخص بیانگر وضعیت مناسب خانوارها، بنگاه‌های اقتصادی و بخش‌های مختلف است. درآمد سرانه در یک دهه اخیر از ۹/۲ میلیون تومان در سال ۹۰ به ازای هر نفر در سال ۹۸ به ۸/۴ میلیون تومان (به قیمت ثابت سال ۹۰) کاهش یافته است. این یعنی درآمد مردم در یک دهه اخیر نه‌تنها افزایش نداشته که کاهش هم یافته است. مرکز آمار در حالی این ارقام را اعلام کرده که اصلی‌ترین دلیل این بحران تورم فزاینده سال‌های اخیر بوده است.

> رکورددار بالاترین نرخ تورم و خلق نقدینگی، میانگین رشد اقتصادی صفر درصد، میزان منفی تشکیل سرمایه، کاهش درآمد ملی سرانه، عدم توفیق در جذب سرمایه‌گذاری خارجی، افزایش بدهی‌های خارجی، جهش‌های پیاپی نرخ ارز، ولنگاری بازار مسکن و فوت ۷۰۰ بیمار کرونایی در روز تنها بخشی از میراث برجای مانده دولت روحانی است

بدهی خارجی، میراث برجای مانده دولت روحانی

دولت رئیسی از زمان آغاز فعالیت خود بیش از ۲ میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار از بدهی‌های خارجی بازمانده از دولت دوازدهم را تسویه کرده است. در اینفوگرافیک ایرنا، مجموع بدهی‌های ارزی دولت روحانی را که تا پایان سال ۱۴۰۱ توسط دولت سیزدهم تسویه شده ببینید.

بررسی جزئیات بدهی خارجی دولت در ۱۰ سال گذشته حاکی از این است که بیشترین رشد بدهی در سال ۹۵ و برابر ۲۴۲۹ میلیون دلار بود و بالاترین میزان پرداخت بدهی در سال ۱۴۰۰ به میزان ۲۳۹۳ میلیون دلار گزارش شده است.

بدهی خارجی شامل بدهی‌های یک کشور به وام دهندگان خارجی است و شامل وام‌های دریافتی از بانک‌های خصوصی خارجی، دولت‌های دیگر و مؤسسه‌های مالی بین‌المللی مانند بانک جهانی و صندوق بین‌المللی خارجی می‌باشد.

بدهی خارجی کشور در ۱۰ سال گذشته افت و خیزهای بسیاری داشت. در سال ۱۳۹۲ بدهی خارجی کشور برابر ۶ میلیارد و ۶۵۵ میلیون دلار بود و در سال‌های ۹۳، ۹۴ و ۹۵ این شاخص سیر صعودی داشت و به ترتیب برابر پنج میلیارد و ۱۰۷ میلیون دلار، هفت میلیارد و ۴۷۶ میلیون دلار و هشت میلیارد و ۴۸۱ میلیون دلار بود و بیشترین افزایش بدهی در دهه اخیر به سال ۱۳۹۶ بازمی‌گردد. در این سال بدهی خارجی به ۱۰ میلیارد و ۹۱۰ میلیون دلار رسید یعنی ۲ میلیارد و ۴۲۹ میلیون دلار افزایش یافت.

۷۰۰ کشته کرونایی در روز زیر سایه بی‌تدبیری دولت روحانی

یکی از انتقاداتی که در سال‌های آخر دولت قبل همواره از سوی مردم در شرایط کرونایی مطرح می‌شد، انتقاداتی بود که روند کند واکسیناسیون وجود داشت و در پاسخ به این انتقادات و مطالبه مردمی برای تهیه واکسن، دولتمردان وقت بهانه‌های مختلفی را مطرح می‌کردند. سخنگوی وقت دولت همچنین گفته بود که «به طور کلی نپیوستن به FATF و در لیست سیاه قرار گرفتن آثار خود را بر تراکنش‌های مالی و تأمین مالی نشان داده است و حتی در مواقعی هم که تحریم مانع نمی‌شود متأسفانه FATF این بهانه را ایجاد می‌کند.»

تیرماه ۱۴۰۰ کم کم تعداد فوتی‌های ناشی از کرونا افزایش یافت، پیک پنجم کرونا با سویه دلتا قوت گرفت و چند روز مرگ ۷۰۰ نفر و ابتلای بالای ۴۰ هزار تا ۵۰ هزار نفر شوک بزرگی را در سایه بی‌تدبیری دولت روحانی به واسطه ناتوانی در تأمین واکسن به مردم وارد کرد. با آغاز فعالیت دولت سیزدهم یکی از وعده‌های رئیسی به عنوان رئیس دولت، تهیه واکسن معتبر و انجام پرسرعت و گسترده واکسیناسیون مردم برای مقابله با کرونا بود. با توجه به اینکه در گذشته گفته شده بود تحریم‌ها و عدم تصویب لوایح FATF مانع جدی برای خرید واکسن است، برخی‌ها تحقق چنین وعده‌ای از سوی رئیس دولت سیزدهم را غیر عملی می‌دانستند.

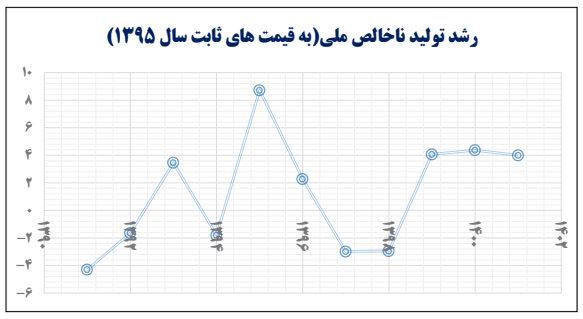

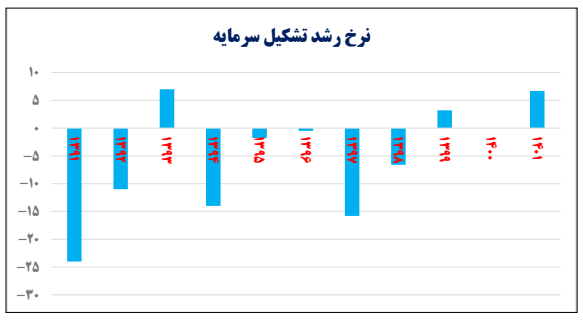

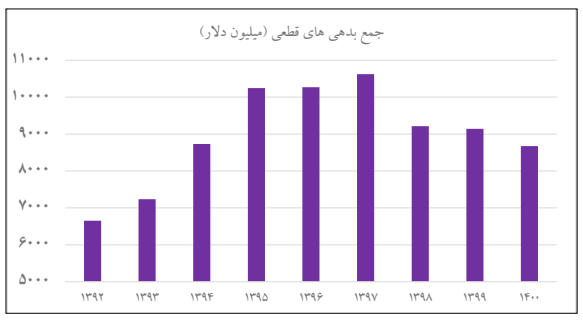

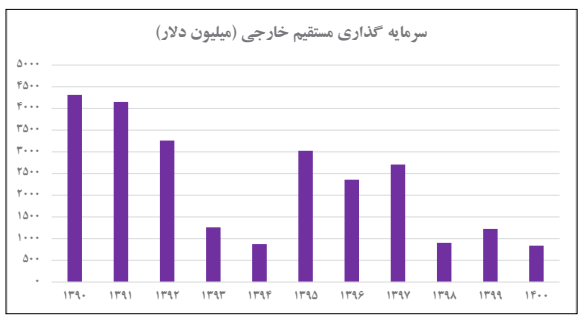

اخبار

مالیات بر ارزش افزوده جدید از واردات حذف شد

با پیگیری گمرک دریافت مالیات ارزش افزوده جدید از واردات لغو شد.

به گزارش ایسنا، پیگیری گمرک ایران درباره حل اختلاف درباره وصول مالیات بر ارزش افزوده جدید از واردات به نتیجه رسید و با نظر معاونت حقوقی ریاست جمهوری دریافت این مالیات ملغی شد. در مکاتبه اخیر معاونت حقوقی ریاست جمهوری آمده است که «درخصوص ابهامات مطروحه پیرامون «واریز معادل دوازده در هزار ارزش گمرکی کالاهای وارداتی موضوع ماده ۴۲ قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۰۳/۰۲ مجلس شورای اسلامی به حساب تمرکز وجوه وزارت کشور» به استحضار می‌رساند: حکم ماده ۴۲ قانون مالیات بر ارزش افزوده قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۰۳/۰۲ مجلس شورای اسلامی که در ذیل فصل نهم (تخصیص انتقال و توزیع مالیات) ذکر شده صرفاً مربوط به توزیع مالیات بر ارزش افزوده بوده و متضمن اخذ عوارض جدید از صاحبان کالا علاوه بر ۹ درصد مالیات بر ارزش افزوده مقرر در ماده (۷) قانون مذکور نمی‌باشد.»

کاهش میانگین زمان پاسخگویی به استعلامات گمرکی به ۶ روز

مطابق اعلام وزارت اقتصاد مدت زمان پاسخگویی به استعلامات گمرکی از سوی سازمان‌های همجوار از ۱۱ روز در اردیبهشت ماه امسال به حدود ۶ روز در شهریور ماه رسیده است.

به گزارش وزارت اقتصاد، گمرک ایران در اجرای ماده ۱۲ قانون امور گمرکی برای تسهیل و تسریع انجام تشریفات گمرکی و جلوگیری از تحمیل هزینه‌های مضاعف ناشی از معطلی کالاهای اظهار شده، تمرکز ویژه‌ای جهت اجرای بند (چ) تبصره ۲ جزء ۴ ماده ۳۸ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و بهبود فضای کسب‌وکار و مصوبه پنجاه و چهارمین جلسه هیأت مقررات‌زدایی و بهبود فضای کسب و کار؛ برای کاهش زمان پاسخگویی سازمان‌های همجوار به استعلام‌ها بویژه سازمان ملی استاندارد، سازمان دامپزشکی، سازمان غذا و دارو و سازمان حفظ نباتات، اقدام کرده است. تمرکز و پیگیری ویژه گمرک ایران و همراهی دستگاه‌های همجوار منجر به کاهش میانگین زمان پاسخگویی به استعلام‌ها و نهایتاً منجر به افزایش سرعت تشریفات ترخیص کالاها شده است. با توجه به هدفگذاری این رویه تا حصول به میانگین زمان سه روزه به صورت مستمر پیگیری خواهد شد.

۷۰ ملک آماده عرضه در فرایند مولدسازی

سرپرست مرکز ملی مولدسازی دارایی‌های دولت از شناسایی ۱۸۰۰ ملک مازاد در جریان مولدسازی خبر داد و گفت: اکنون ۲۶ ملک را آماده عرضه داریم و بیش از ۴۰ ملک نیز قیمت‌گذاری شده است که در هفته‌های آتی عرضه خواهد شد.

به گزارش وزارت اقتصاد، «حسین امیررحیمی» با اعلام اینکه تاکنون تعداد املاک مازاد شناسایی شده در اجرای مولدسازی دارایی‌های دولت به ۱۸۰۰ مورد رسیده است، اظهار کرد: ما به ازای این املاک، طرح‌ها و پروژه‌هایی است که به هم متصل شده‌اند.

وی افزود: اکنون ۲۶ ملک را آماده عرضه داریم و بیش از ۴۰ مورد ملک نیز قیمت‌گذاری شده است که در هفته‌های آتی عرضه خواهد شد یعنی در مجموع در این مرحله حدود ۷۰ ملک آماده عرضه است.

سرپرست مرکز ملی مولدسازی دارایی‌های دولت با اشاره به تفویض اختیار به استان‌ها درخصوص مولدسازی دارایی‌ها، توضیح داد: بسیاری از املاک مازاد و پروژه‌های مابه‌ازای آنها با توجه به تفویض اختیار انجام شده، در کارگروه استانی مصوب می‌شود. مقامات استانی، مدیرکلان مرتبط با ملک و سه مقام عالی استان (معاون عمرانی استانداری، مدیرکل امور اقتصادی و دارایی و مدیرکل سازمان برنامه و بودجه) با تأیید و نظارت و ریاست استاندار هر استان، این فرایند را انجام می‌دهند.

وی درباره شاخص‌های انتخاب پروژه‌های معطل مانده نیز گفت: عدم تکمیل پروژه‌هایی که بیش از ۱۵ سال از عمر آنها گذشته، معمولاً به دلایلی همچون اقتصادی نبودن و عدم کارایی و همچنین مشکلات مربوط به تأمین مالی پروژه توسط دولت بوده است.

امیررحیمی ادامه داد: اما اکنون، پروژه استانی با نظر استان و پروژه ملی با نظر وزارتخانه و پروژه‌هایی که بیش از ۱۵ سال از عمرشان گذشته با نظر کمیته پایه سازمان برنامه و بودجه و یا پروژه‌های با پیشرفت زیر ۳۰ درصد، تعیین تکلیف می‌شوند و عواید حاصل از فروش دارایی‌های مازاد هر دستگاه به پروژه‌های اولویت‌دار همان دستگاه می‌رسد.

سرپرست مرکز ملی مولدسازی دارایی‌های دولت یادآور شد: به‌دلیل مدیریت نادرست دارایی‌های متعلق به دولت در مناطق مختلف، گاه اتفاق افتاده که در یک محدوده جغرافیایی چند ورزشگاه با پیشرفت درصدهای پایین در حال احداث داریم که چه‌بسا با واگذاری موارد مازاد از اینها می‌توانیم یک یا تعداد بیشتر از این پروژه‌ها را آماده بهره‌برداری کنیم.

امیررحیمی در پایان اطمینان داد که جزئیات فرایند مولدسازی دارایی‌های دولت از سوی سامانه اطلاع‌رسانی مرکز ملی مولدسازی دارایی‌ها اطلاع‌رسانی می‌شود.